

товъ, който, истина, съ всякой начинъ ся труди за образование-то на народа. Ваши-ти трудове, за да го изучите, приносять вече плодъ“ (Изъ архивата на Н. Геровъ. Кн. I, с. 513, № 825).

С. Филаретовъ взима дейно участие въ борбата на софиянци срещу гръцкото духовенство. Бившиятъ елиногречески учителъ, който не може да не цени гръцката образованостъ, още въ 1853 г., като студентъ въ Москва, взима отрицателно отношение къмъ гръцкото духовенство. На 14.IV. с. г. той рисува въ писмо до Погодина злоупотрѣбитѣ на пловдивския владика, който се старае да погърчи българитѣ, затваря училищата имъ, разгонва и клевети предъ властѣта българскитѣ свещеници (Письма къ М. П. Погодину, с. 718—719). Изглежда, че до 1856 г. Филаретовъ още не е дошълъ до идеята за самостоятелност на българската черква, за отдѣляне отъ Цариградския патриархъ, защото Н. Д. Ступинъ, руски консулъ въ Одринъ следъ Кримската война, пише на 30.VIII.1856 г. до Герова: „Какъ Филаретовъ въ Москвѣ, такъ и наши одесскіе друзья единодушно согласились съ моимъ мнѣніемъ, что просьба болгаръ о учрежденіи имъ особой патріархіи была не только не своевременна, но даже ни въ какомъ случаѣ не умѣстна и още болѣе: была навѣрно плодомъ интригъ нашихъ недоброжелателей“ (Изъ архивата на Н. Геровъ. Кн. I, с. 294, № 2104). На следната година, дошълъ вече въ София, Филаретовъ се показва като решителенъ защитникъ на мнението за самостоятелна българска черква. На 15.XII.1857 г. той пише на Погодина: „Болгарское духовенство находится въ самомъ жалкомъ видѣ и положеніи. Причина тому высшее греческое духовенство, которое производитъ въ священники не того, кто достоинъ, а того, кто больше заплатитъ фанариотскому арендатору владыкѣ. Я все еще не могу понять, на какомъ основаніи нѣкоторые русскіе не одобряютъ желанія болгаръ — имѣть свою іерархію изъ природныхъ болгаръ“ ... „Фанариоты гнусно клеветуютъ на болгаръ передъ тур. правительствомъ, что болгаре бунтовщики (когда нигдѣ въ Болгаріи ничего такого нѣтъ), а передъ русскимъ съ отвратительнѣйшимъ лицемѣріемъ разигрываютъ роль самыхъ усердныхъ блюстителей православія и увѣряютъ, что болгаре отпадутъ отъ Восточной церкви и сдѣлаются католиками, какъ только снимутъ съ нихъ ненужную и ненавистную опеку фанариотовъ“ (Письма къ М. Г. Погодину, с. 736 и сл.).

Имайки такива възгледи по българския черковенъ въпросъ, естествено е било Филаретовъ да се намѣси енергично въ борбата на софиянци срещу гръцкото духовенство. Въ нея той се очертава като мждъръ, предвидливъ, тактиченъ и смѣлъ водачъ, който външно стои на страна отъ тая борба, поради особеното свое положение, но тайно я вдъхновява и ръководи. Филаретовъ поддържа постоянна кореспонденция съ най-виднитѣ дейци по черковния въпросъ — д-ръ Ст. Чомаковъ, Г. С. Раковски (сътрудници съ дописки въ неговия „Дунавскій Лебедъ“), Н. Геровъ, Др. Цанковъ, Т. Бурмовъ, Н. Хр. Тъпчилещовъ, братя х. Гюрови и т. н. Той приготвя молбитѣ и протеститѣ, действува не само въ София, но и въ околнитѣ градове. По това време владика въ София е гръкътъ Гедеонъ. Първиятъ конфликтъ избухва по поводъ на завещанието на софиянеца Г. Симеоновичъ, бившъ драгоманинъ на